

Motvind – folkeaksjonen
mot vindmøller i Birkenes
v/Terje Ånesland (sekr.)
Skaftåsen 34
4760 Birkeland
info@birkenesmotvind.no

29. oktober 2013

Kommunestyremedlem
Adresse
4795 Birkeland

Kjære

Nå er det altså snart tid for at du skal delta på et av de viktigste kommunestyremøtene i Birkenes' historie. Ikke siden spørsmålet om utbygging av Tovdalselva var oppe har lokalpolitikere måtte ta en så viktig avgjørelse som i så stor grad vil forme kommunens og innbyggernes framtid.

Vi i Motvind – folkeaksjonen mot vindmøller i Birkenes har gjennom frivillig innsats og små midler forsøkt å sette fokus på forhold vi synes er viktige å vurdere før denne beslutningen tas. I den sammenheng har vi gjort vårt beste for å få til en god samtale med politikere våre. Vi synes jo dette har vært en krevende og vanskelig oppgave, siden Eon vind selvsagt er mye mer profesjonelle enn oss og har mye større ressurser til rådighet når det gjelder påvirkning. Det er jo en kjensgjerning at selv den mest reflekterte har lett for å ta til seg budskap som gjentas hyppig over lang tid. Men - vi håper og tror at du som politiker ønsker å ta denne avgjørelsen på mest mulig fritt grunnlag. Nedenfor finner du noen momenter vi håper du vil tenke gjennom før du avlegger din stemme. Om du synes noe er uklart, eller du er uenig i vurderingen, så vil vi bare sette pris på at du kontakter oss!

Hvem er vi og hvem vil vi være?

Noe av det som skiller valgte politikere fra den tilsatte administrasjonen er at politikere på vegne av folket skal og bør ha tanker og meninger om hva som er befolkningens identitet og kultur og hvordan denne skal utvikles videre. Kultur og identitet, stolthet og selvfølelse er selvsagt viktig for livskvalitet og trivsel. Birkenesingene har i dag en opplevelse av å leve i et vakkert og harmonisk skog- og heilandskap. Vi tror at tilhørigheten til dette landskapet er en vesentlig faktor for trivsel, tilflytting og turisme i Birkenes. Vi mener en omfattende vindkraftutbygging vil ødelegge viktige kvaliteter ved landskapet. **Dette vil påvirke kultur og identitet på en svært negativ måte og forringe livskvaliteten for mange.** Nettopp i en tid da kommunestrukturen kan være i endring, mener vi det er viktig å bygge lokal kultur, tilhørighet og identitet - for å sikre levedyktige lokalsamfunn med god livskvalitet.

Usikker økonomi

Det er kanskje slik at enkelte kommunepolitikere ser på inntektene fra et vindkraftverk som løsningen for å få kommunen ut av det økonomiske uføret den befinner seg i. I den sammenheng må vi få lov til å minne om at det faktisk er **ganske lenge til** et slikt vindkraftverk vil gi noen inntjening for kommunen. Eons tidsplan er optimistisk i forhold til det man har sett andre steder, så det er neppe realistisk å snakke om økte inntekter før tidligst om fem-seks år. Den økonomiske situasjonen kan da

ha endret seg dramatisk, og det kan være at Birkenes kommune, med sine nåværende problemer, ikke engang eksisterer i den form den har i dag. Vi mener også at anslagene for inntjening (basert på dagens normer for eiendomsskatt) er **altfor optimistiske** i forhold til andre, eksisterende kraftverk. To andre forhold må også tas med i vurderingen: (A) Kraftnæringen arbeider iherdig for en **generell reduksjon** av eiendomsskatten for vindkraftverk. (B) I en situasjon hvor et kraftverk i Birkenes tjener lite penger, så må vi videre regne med at eierne vil mene det er **presedens for reduksjon** av eiendomsskatten. Det er også verd å legge merke til at en del **vindkraftverk sliter økonomisk**, og at en del finansanalytikere advarer mot **overdreven optimisme** i dette markedet (ref. 1). Statnett har i sin høringsuttalelse (ref. 2) sagt at de ikke anser det som «samfunnsmessig rasjonelt» å gi tilslutning til bygging av en transformatorstasjon for å øke nettkapasiteten. Det vil dermed bare være ledig nettkapasitet for 70 MW. **Eon kan da kun bygge ut under halvparten av det omsøkte anlegget, slik at kommunens inntekter fra eiendomsskatt blir redusert til 3 – 4 mill. i året dersom man legger dagens modell til grunn.**

Verdiforringelse og tap av muligheter

Konsekvensutredning og konsesjonssøknad nevner ikke i det hele tatt at byggingen av et slikt vindkraftverk etter all sannsynlighet **vil påvirke eiendomsprisene i området negativt**. Dette vil i sin tur påvirke bosetting, utbygging og skatteinngang. I andre utbyggingsområder er det allerede varslet søksmål med krav om erstatning (ref. 3). Slike må også forventes i Birkenes.

Utredningen og søknaden berører heller ikke det at byggingen vil gjøre det så å si **umulig å satse på utbygging av hyttefelt, utvikling av reiselivs-virksomhet eller andre naturbaserte næringsveier**. Vi mener dette er viktige økonomiske forhold som må tas med i vurderingen. Spesielt er vi opptatt av at uberørt natur kan representere en stor ressurs for framtiden. Med vår natur og vår beliggenhet burde det være stort potensiale for å utnytte dette til framtidig verdiskaping, om ikke i et femårs-perspektiv, så om ti, tjue eller tretti år til. Det gjelder da å ha litt is i magen og ikke ødelegge ressursene våre i håp om kortsiktig og usikker gevinst.

Blanko-fullmakt til utbygging og ekspropriasjon

Konsesjonssøknaden er slik utformet at en innvilgelse vil gi Eon mulighet til selv å bestemme størrelse og plassering på vindturbinene, vei- og linje-traséer, for eksempel om det skulle være formålstjenlig å bygge møllene enda større. Dette gjør at konsekvensene av utbygging er svært vanskelige å forutsi, og at en må regne med at det dukker opp **nye, uforutsette problemer**. Videre vil en innvilgelse medføre at Eon får forhåndstiltredelse til ekspropriasjon (se søknadens s. 19). Dette innebærer at Eon får rett til å bygge på andres eiendom **uten grunneiers samtykke og uten at kommunen har noen innsigelsesrett**. Bygging og drift av anlegget kan måtte medføre ekspropriasjon av eiendom fra mange grunneiere. Vi mener det er svært ugunstig at lokalpolitikere og dermed folket i Birkenes gir fra seg kontrollen både over anleggets utforming og retten til ekspropriasjon og tror dette vil gi grobunn for langvarige og ødeleggende konflikter.

Uavklarte effekter av støy og lysforurensing

Etter vår mening er det **mye som er uklart når det gjelder hvilken støy vindmøllene vil lage og hvordan dette vil påvirke folk** som bor i og/eller bruker området. Fra andre steder hører vi om at lydberegningene har gitt feil resultat, og at mange plages av støyen. Norske retningslinjer, som utregningene er basert på, innebærer faktisk at man godtar at en fjerdedel av de berørte opplever

støyen plagsom. Dette vil selvsagt ha mye å bety for de som bor nær møllene. Internasjonalt er det også stor debatt om støyen fra vindmøller kan ha mer dyptgripende effekter på menneskers helse. Etter vår vurdering er dette langt fra en enkel, avsluttet diskusjon, og en ansvarlig politiker må ta høyde for at framtida kan vise at slike helseeffekter finnes.

Etter vår mening er det også dårlig belyst (!) at vindturbinene av hensyn til luftfartssikkerheten må merkes med svært sterke lys som blinker hele tiden (s. 52 i Søknaden). Eon har sagt at dette kan løses ved å installere automatiske, radarstyrte systemer som først tennes lysene når fly nærmer seg, men på grunn av hyppig teknisk svikt brukes slike ikke lenger i Norge (ref. 4). Permanente, sterke, blinkende lys vil gi en alvorlig lysforurensing i et tidligere ganske mørkt område og virke sjenerende for folk flest.

Negative effekter på friluftsliv og naturmangfold

Friluftsliv i form av jakt, tur, padling og trening er en viktig del av livet for en stor andel av birkenesingene. I tillegg til at dette er godt for den fysiske helsa, er det å være ute i naturen viktig for livskvaliteten til veldig mange. Vi tror vindkraftverket og de inngrepene det må medføre vil **påvirke friluftsopplevelsen på en svært negativ måte**. Det kan så være at vi den første tiden vil få en økt tilstrømming av folk som går langs veiene i det utbygde området for å kikke, men vi har svært liten tro på at dette er det friluftslivet majoriteten av innbyggerne ønsker å drive med på framtida.

Virkningene av et så stort inngrep på naturmangfoldet er komplekse og virker på mange plan. Det er også gjerne slik at påvirkningen av livsprosessene i naturen i utgangspunktet er så liten at den er vanskelig å merke, men at de lokale konsekvensene blir store over lang tid. Vi må altså ta høyde for at arter som for eksempel storfugl og orrfugl blir mindre vanlige (ref. 5), at sårbare arter påvirkes negativt og at det kan gå ut over dyras velferd.

Effekten av lyden fra vindmøllene på dyrelivet er også dårlig studert. Blant annet vet man ikke om den ikke-hørbare infralyden fra møllene, som forplanter seg gjennom bakken og fra luft til vann over lange avstander, kan påvirke fisken i elva. I andre sammenhenger, der en ønsker å stenge fisk ute, bruker en infralyd-sendere som «fiskegjerdet» (se f.eks. www.profish-technology.be/en). Om vi får en slik effekt her, så kan det påvirke oppgangen av laks.

Båndlegging og nedmontering

Det er i liten grad omtalt hva som skjer om Eon skulle få konsesjon, men på grunn av usikker økonomisk eller teknologisk situasjon velger å avvente utbygging. Sannsynligvis vil områdene da være **praktisk sett «båndlagt» fram til 2021**. Denne usikkerheten kan virke lammende for alle som ønsker å investere i hytter, hus eller næringsvirksomhet i området. Den kan også gjøre kommunen mindre attraktiv for tilflytting i en lang tidsperiode *uten* at kraftverket i det hele tatt blir bygd og grunneiere og kommune tjener en eneste krone.

Det snakkes videre ganske kjekt om at nedmontering av anlegget og tilbakeføring til før-status skal sikres gjennom fondsavsetning fra 12. driftsår. Men – om det lokale driftsselskapet er konkurs og fondet er lite, er vi da sikre på at ikke utgiftene til nedmontering vil havne hos det offentlige eller grunneierne?

Vi synes det er åpenbart at

- Det er svært usikkert hvor mye penger vindkraftutbyggingen faktisk vil gi Birkenes kommune.
- Det er en sannsynlig mulighet at Eon pga manglende nettkapasitet og usikker økonomi vil bygge ut mindre enn halvparten av anlegget, noe som selvsagt vil føre til vesentlig mindre inntjening for kommunen og grunneierne.
- Innvilgning av konsesjon vil gi utbygger mulighet til relativt store endringer i forhold til søknaden og anledning til ekspropriasjon av privat eiendom uten politisk medvirkning
- Utbyggingen vil ødelegge Birkenes som merkevare
- Den vil gå ut over lokal identitet, selvfølelse og stolthet i en tid hvor slike verdier er viktige
- Den vil føre til nedsatt livskvalitet hos mange innbyggere
- Effekten av støy og lys er omdiskutert og vanskelig å kalkulere, og vi må regne med at mange vil oppleve dette som plagsomt
- En vil oppleve verdiforringelse på eiendom
- Det vil være fånytt å satse på naturbasert næringsutvikling som hyttefelt, reiseliv, jaktutleie e.a.
- Den negative effekten på muligheten for friluftsliv er stor
- Vi har ikke oversikt over virkningene på fugl, pattedyr og fisk, men vi må regne med uventede negative langtidseffekter
- Vi risikerer «båndlagte områder» uten inntjeningsmuligheter og problemer knyttet til en framtidig opprydningsprosess.

Vi håper at du som en ansvarlig og framsynt politiker ser hvor stor verdi naturen og landskapet vårt har, og hvor usikker og lite fornuftig den planlagte utbyggingen er, og stemmer NEI til en positiv høringsuttalelse fra Birkenes kommune.

Vi har for lite å vinne og for mye å tape! Det er nå det er på tide å vise ryggrad og ansvar og reise seg mot et vedtak man vil gremme seg over i framtiden.

Om Kommunestyret likevel skulle komme til å ville vedta en positiv uttalelse ber vi om at du arbeider for å sikre at

- Kommunen går i forhandlinger med Eon om en fast minste inntekt til kommunen uavhengig av konjunktur og skattelovgivning
- Kommunen går imot å gi Eon tillatelse til ekspropriasjon og forhåndstiltredelse
- Kommunen vurderer om inntekspotensialet ved redusert utbygging og endrede skattebetingelser er tilstrekkelig til å gå inn for utbygging
- Kommunen krever bindende planer vedrørende plassering og turbinstørrelse, veier og linjer
- Kommunen setter krav vedrørende utforming, for eksempel ved å flytte vindmøllene lenger bort fra Ogge, Skreros og Tovdalselva
- Det utføres konsekvensutredning med henblikk på verdiforringelse på eiendommer og tap av muligheter for næringsutvikling i et langt tidsperspektiv
- Det utføres støyanalyser av nøytral tredjepart med særlig vekt på de reelle lydforholdene ved bosettinger som Søre Herefoss, Væting, Senumstad, Skreros m.fl.
- Effekten på fugl, dyr og fisk belyses bedre gjennom grundigere kartlegging og analyse
- Det gjøres tiltak for å hindre forurensing fra massedeponering (sulfidavrenning), eventuelle oljelekkasjer fra turbinene og vask med f.eks. avisingsmidler
- Det gjøres tiltak for å hindre iskast fra vindmøllevingene
- Det kontraktfestes ugjenkallelige garantier fra moderselskapet vedrørende ansvar for opprydding allerede fra driftsstart på anlegget

Med vennlig hilsen

Motvind – folkeaksjonen mot vindkraft i Birkenes

Vedlegg:

1. Dagens næringsliv 18. oktober 2013, s. 8 – 9
2. Høringsuttalelse fra Statnett
3. Varsel om erstatningskrav fra berørte parter i Kvinesdal
4. Teknisk Ukeblad: <http://www.tu.no/kraft/2013/09/18/na-legges-hele-ocas-systemet-ned-i-norge>
5. Jakt og fiske 2013/10, s. 76-77